

Expressiunissen giu da las muntognas

Nova exposiziun en il Museum d'art grischun

■ **(anr/fa) Il barat artistic tranter Ernst Ludwig Kirchner e giuvens collegas durant ils onns 20 da l'ultim tschientaner: Quai è il tema da l'exposiziun «Expressiunissen da las muntognas».** Els lavuravan ensemen, l'in sper l'auter, da maniera expressiunistica, e tuttina aveva mintgin anc ses agen stil: «Per l'emprima giada illustrescha in'expoziun il barat artistic ed uman intensiv tranter Ernst Ludwig Kirchner (1880 – 1938) e divers collegas pli giuvens durant sia fasa tempriva a Tavau», ha ditg *Beat Stutzer*, il directur dal Museum d'art grischun a Cuira, venderdi als represchentants dals meds da massa cun preschentar l'exposiziun. Ultra da l'artist tudestg Philipp Bauknecht (1884 – 1938) e da l'artist olandais Jan Wiegers (1893 – 1959) tutgan latiers sco ch'el ha cuntinuà er ils traits commembers fundaturs da la gruppa «Rot-Blau» da Basilea: Albert Müller

(1897 – 1926), Hermann Scherer (1893 – 1927) e Paul Camenisch (1893 – 1970). «Els tuts han abità per in temp pli lung a Tavau, per part sco giasts da Kirchner, ed èn temporarmain stads liads amicablain cun el.»

Fritgaivel er per il mentur sez

«En quest'ocasiun è sa sviluppa en la gronda part dals cas in dialog artistic intensiv che n'è betg stà fritgaivel mo per ils artists pli giuvens, mabain er per Kirchner sez», ha explitgà il perit. Sco exempel ha'l menziunà che Kirchner aveva introduci l'onn 1924 il sculptur Scherrer er en la pictura. «Da l'autra vart è Kirchner vegnì animà da Scherrer da sa deditgar puspè pli savens a la sculptura.» Ils artists giuvens nun èn sco ch'il directur dal Museum d'art grischun ha punctuà dentant mai sa cuntentads cun be imitar il stil da Kirchner: «Anzi, els han realisà ils emprests da l'art

da lur mentur en moda tuttavia individuala.»

Er differenzas dals artists

Cun ordinar tematicamain las ovras vegnan demussadas las analogias, però er las differenzas en las lavurs dals sis artists. Els nun han betg mo preschentà ils medems temas, mabain savens er ils medems motifs: Ultra da las cuntradas muntagnardas en ils conturns da Tavau e dad acts han els picturà er scenas or da la vita en muntogna. Plinavant han els purtretà l'in a l'auter en blers autopurtrets sco er en numerus purtretts singuls e purtretts da gruppa. «Quels dattan perditga da la colliaziun persunala ch'existiva tranter els.» In ulteriur sectur tematic ed a medem temp er in cuntrapunct a la sceneria alpina da Tavau mussa la cuntrada muntagnarda dal Mendrisiotto en il Tessin: Là eran savens e gugent Scherer, Müller e Camenisch.

Ina cooperaziun internaziunala

L'exposiziun che cuntogna 120 ovras (maletgs, sculpturas e lavurs sin palpiri) dals sis artists ha pudì vegnir realisada grazia a la cooperaziun dals museums d'art da Cuira e da Berna sco er dal museum olandais da Groningen. «Il museum da Groningen posseda ina collecziun impurtanta da las lavurs da Jan Wieger», ha declarà Beat Stutzer la colliaziun cun il museum a Cuira, «ed il museum d'art da Berna aveva cumprà dal 1933 sco unic museum svizzer durant la vita da Kirchner in da ses maletgs.» L'accent temporal a l'exposiziun en la chapitala grischuna vegn dà als onns avant il 1927: Causa la mort prematura da Müller e da Scherer sco er il return definitiv da Wieger en Olanda han ils artists chalà lur collavuraziun vicendaivla.

L'exposiziun en il Museum d'art Grischun a Cuira vegn mussada dals 16 da favrer fin ils 25 da matg 2008 da mardi fin dumengia da las 10.00 a las 17.00.

Cun blera cultur e sentiment

L'expressiunissen era in moviment artistic e litterar al cumenzament dal 20avel tschientaner. Sco il simbolissem e l'impressiunissen era l'expressiunissen in cuntermoviment al naturalissem. Al nivel expressiunistic vegniva dà dapli pais che al nivel estetic u quel real. Ils artists pruvavan d'exprimer lur eveniments cun blera cultur, cun dinamica e surtut er cun sentiment.

Beat Stutzer, il directur dal Museum d'art grischun, sper il maletg «Rückkehr der Tiere» che Ernst Ludwig Kirchner ha creà l'onn 1919.

FOTO F. ANDRY